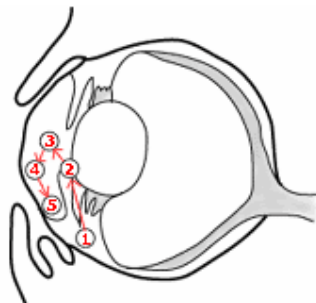

Glaukom

Súčasťou zdravého oka je okrem iných štruktúr aj komorový mok. Jeho hlavnou funkciou je udržiavať stály vnútroočný tlak a tým aj tvar, veľkosť a tvrdosť oka. Za normálnych okolností je produkcia moku konštantná a je v rovnováhe s jeho odtokom. Ak je z nejakého dôvodu tvorba moku vyššia než jeho odtok, vnútroočný tlak sa zvyšuje a vzniká glaukom.

Obr. 1: Cirkulácia komorového moku

Komorový mok je produkovaný riasnatým telesom (1), prestupuje do zadnej očnej komory (2), ďalej cez zornicu (3) do prednej očnej komory (4) a odtiaľ do komorového (iridokorneálneho – *angulus iridocornealis*) uhlu (5), kde odteká a dostáva sa do krvných ciest

Glaukom je jednou z najčastejších príčin nezvratného poškodenia zraku u psov, pri ktorom dochádza k charakteristickému štruktúrnemu poškodeniu zrkovitého nervu a odumretiu gangliových buniek sietnice a následne k slepote. Klasifikácia glaukomu môže byť rôzna, najčastejšie sa delí na primárny (väčšinou dedične podmienený) a sekundárny (vzniká v dôsledku iného poškodenia oka-napr. úraz, luxácia šošovky, nádor a i.), potom tiež podľa iridokorneálneho uhlu (uhol medzi dúhovkou, rohovkou a belmom) na glaukom s otvoreným a uzavretým úhlom a podľa dĺžky trvania na glaukom akútne, subakútne a chronický.

Primárny glaukom

Primárny glaukom je veľmi často geneticky podmienený. Ku zvýšeniu vnútroočného tlaku (NOT) dochádza bez zjavnej prítomnosti ďalšieho ochorenia oka. Spôsob dedičnosti nie je doteraz jasný, dokonca môže byť u rôznych plemien rozdielny. Problém je najčastejšie lokalizovaný do miesta, kde komorový mok opúšťa očné komoru (oblasť iridokorneálneho uhlu). Buď je problém v tom, že je uhol uzatvorený a bráni v odtokaníu komorového moku, alebo je uhol normálny, ale problém je priamo v drenážnom systéme oka. Tým dochádza k zvyšovaniu NOT.

Klinicky sa to prejaví zväčšením očného bulbu, opuchom rohovky, jej zápalom, dochádza k prerastaniu ciev na rohovke, prípadne ku vzniku vredov. Pri výraznom zvýšení NOT dochádza k ochrnutiu svalov korigujúcich veľkosť zornice a tým k jej rozšíreniu. Odtiaľ pochádza názov glaukom, známy aj pod pojmom zelený zákal (grécky *glaukos*=zelenomodrý, podľa nazelenalého odlesku v rozšírenej zornici). Ďalej dochádza kvôli vysokému NOT k poškodeniu šošovky (môže vyústiť až do vzniku katarakty, tzv.šedého zákalu), sietnice a zrkovitého nervu a k oslepnutiu.

Primárny glaukom sa najčastejšie prejaví u psov v strednom veku. Postihnuté sú obidve oči, ale klinicky sa väčšinou prejaví najskôr na jednom oku a až neskôr na druhom.

Diagnostika je založená na tonometrii (meranie NOT) a gonioskopickom vyšetrení. Toto vyšetrenie umožní pomocou špeciálnej šošovky prehliadnúť iridokorneálny uhol a tým aj štruktúry zodpovedné za filtráciu komorového moku. Podľa stupňa poškodenia je možné nález klasifikovať na stupeň 1-5, pričom stupeň 1 je najmiernejšie poškodenie a stupeň 5 najt'azšie (v niektorých krajinách sa ale vyhodnocuje len či je pes postihnutý alebo nie, stupne postihnutia sa neurčujú). Väčšina oftalmológov v Anglicku sa zhoduje na tom, že na zistenie primárneho glaukomu stačí jediné vyšetrenie za život psa.

Toto vyšetrenie pomáha odhaliť aj psov s postihnutím očí, ktorí ešte nemajú vyvinuté klinické príznaky, poprípade majú klinické príznaky len na jednom oku a začať tak s liečbou, ktorá by ochorenie spomalila a prípadne zabránila úplnému oslepnutiu postihnutého jedinca, pretože neliečený glaukom končí vždy slepotou a výraznou bolesťovosťou oka.

Liečba primárneho glaukomu je udržiavacia, primárny glaukom sa nedá vyliečiť. Spočíva v aplikácii liekov znižujúcich tvorbu komorového moku a znižujúcich NOT. Cieľom je spomaliť rozvoj glaukomatóznych zmien na oku a snaha zachovať zrak. Niektorí pacienti ale na liečbu reagujú len minimálne.

U zvierat, ktoré nereagujú na medikamentóznú liečbu, je možné pristúpiť k chirurgickému riešeniu. Robia sa buď zákroky, ktoré pomôžu zvýšiť odtok komorového moku, prípadne zákroky znižujúce tvorbu moku (cyklodeštrukcia). Cyklodeštrukcia je indikovaná v prípadoch, keď samotná medikamentózna liečba nestačí na kontrolu primárneho glaukomu, ale oko má ešte potenciál zachovania zraku, alebo v prípade slepých očí na uľavenie od bolesti, keď majiteľ nesúhlasí s chirurgickým odstránením oka.

V prípadoch, keď dôjde k oslepnutiu a pacient trpí výraznými bolesťami, je doporučiteľné očný bulbus chirurgicky odstrániť a tým psovi zmierniť utrpenie.

Primárny glaukom u borderkólií je pozorovaný len krátku dobu. Zatiaľ neexistuje genetický test, ktorý by odhalil prenášačov tohoto ochorenia, ani nie je známy spôsob dedenia a práve v tom je najväčšie nebezpečenstvo tejto choroby.

Prof. Peter Bedford, jeden z popredných oftalmológov v UK povedal pre The Pastoral Breed Health Foundation : "Dedičnosť glaukomu s uzatvoreným uhlom nie je známa. Preto je ťažké dať správnu radu. Zdraví jedinci musia mať oproti postihnutým abnormálnu DNA, ale do akej miery a či vôbec sa prejaví, je zatiaľ neznáme.

Táto forma glaukomu je najhoršia dedičná choroba očí, akú môže pes dostať (končí oslepnutím a bolesťou) takže sa domnievam, že najbezpečnejšia rada je, že sa vyhnete chovaniu na rodičoch, súrodencoch a odchovoch od postihnutých, aj keby mali dotyčné zvieratá normálne uhly. Viem, že to nie je populárne, ale nikto by nechcel byť zodpovedný za produkovanie postihnutých psov chovaním na líniiach spojených s postihnutými. Tí, ktorí to riskujú, budú vinní za rozširovanie choroby v plemene“.

Použitá literatúra:

Kotman J, Raušer P, Kecová H 2003: Veterinární oftalmologie. Noviko a. s., Brno

Doporučená internetová stránka, kde nájdete zoznam vyšetrených psov (je nutné sa zaregistrovať):

http://pets.groups.yahoo.com/group/BorderCollie_Health/